

Bydgoszcz, 29 marca 2017 r.

WGK-III.7021.63.2016.KZ

406 845

**Wydział Inwestycji Miasta
w miejscu**

J. Piłowski
M. Bolwst.

Dotyczy: przekazanie wytycznych dotyczących rewaloryzacji Placu Kościeleckich w Bydgoszczy.

Wydział Gospodarki Komunalnej przekazuje warunki rewaloryzacji Placu Kościeleckich do stosowania przy projektowaniu ww. inwestycji, sporządzonych na podstawie opinii:

- Plastyka Miejskiego z dnia 20.02.2017 r.,
- Zarządu Dróg Miejskich i Komunikacji Publicznej z dnia 27.02.2017 r.,
- Miejskiego Konserwatora Zabytków z dnia 23.02.2017 r.,
- Miejskich Wodociągów i Kanalizacji z dnia 28.02.2017 r.,
- Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Toruniu Delegatura w Bydgoszczy z dnia 22.02.2017 r.,

oraz uzgodnień ze spotkaniem z przedstawicielami: WGK, Plastykiem Miejskim, Miejskim Konserwatorem Zabytków oraz Radą ds. Estetyki Miasta z dnia 24.03.2017 r., zgodnie z wcześniejszymi ustaleniami z WIM.

DYREKTOR WYDZIAŁU
Wiesław Zajączkowski

Załączniki:

1. Kopia opinii Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Toruniu Delegatura w Bydgoszczy, znak sprawy WUOZ.DB.WZN.ZZ.5146.12.2017.MW z dnia 22.02.2017 r.
2. Kopia opinii Miejskiego Konserwatora Zabytków, znak sprawy BKZ.4120.12.2.2.2017.SM z dnia 23.02.2017 r.
3. Kopia opinii Miejskich Wodociągów i Kanalizacji, znak sprawy RT.400/0105/2017 z dnia 28.02.2017 r.
4. Kopia opinii Zarządu Dróg Miejskich i Komunikacji Publicznej, znak sprawy UD-5012/111/17 z dnia 27.02.2017 r.
5. Kopia opinii Zarządu Dróg Miejskich i Komunikacji Publicznej, znak sprawy UI-4122/438a/16 z dnia 13.01.2017 r.
6. Wytyczne Wydziału Gospodarki Komunalnej do projektu rewaloryzacji Placu Kościeleckich.

Bydgoszcz, 29 marca 2017 r.

WGK-III.7021.63.2016.KZ

Wytyczne do projektu rewaloryzacji Placu Kościeleckich.

Projekt budowlany powinien być poprzedzony wykonaniem koncepcji. Wykonawca prac projektowych do etapu realizacji dokumentacji budowlano-wykonawczej może przystąpić po zatwierdzeniu koncepcji, również w zakresie dotyczącym uzgodnień szczegółów dotyczącym planowanych nasadzeń, oświetlenia i elementów wyposażenia Placu.

1. Kompozycja przestrzenna:

- a) należy zachować osiowość kompozycji, zgodnie z historycznym układem miejsca; zakończenia osi powinny umożliwiać zachowanie perspektyw widokowych, bez przesłaniania; na osi należy zastosować ścieżkę w połączeniu z niską kompozycją roślinną, od strony ul. Bernardyńskiej oś powinna być zamkniętą formą niskiej rabaty, od strony ul. Przy Zamczysku dopuszcza się zamiast rabaty wodotrysk (np. tzw. „sucha fontanna”) w układzie zamkniętym z przyłączem wody oraz odprowadzeniem ścieków,
- b) należy zaprojektować w osi kompozycji, niskie murki z siedziskami w układzie liniowym, wzdłuż centralnej alejki,
- c) w obrębie skrzyżowań osi wejściami bocznymi (ewentualnie na zakończeniach placu) należy przewidzieć tzw. przestrzenie integracyjne z siedziskami umożliwiającymi wypoczynek (np. stopnie terenowe z siedziskami drewnianymi),
- d) elementy kompozycji przestrzennej i wyposażenia powinny nawiązywać do historii, ale uwzględniać też uwarunkowania istniejące, aby całość stworzonej kompozycji pozostawała spójna zarówno z otaczającymi plac budynkami historycznymi, jak i będącymi w realizacji nowoczesnymi,
- e) w związku z planowaną budową ulicy Kujawskiej, należy zaprojektować wejście na plac od strony ul. Bernardyńskiej, w taki sposób, aby było skomunikowane z planowanymi przejściami dla pieszych zgodnymi z projektem ZDMiKP.

2. Kompozycja szaty roślinnej:

- a) należy wykonać szczegółową inwentaryzację zieleni i opracować na jej podstawie projekt gospodarki zielenią istniejącą; wszystkie istniejące krzewy i byliny na terenie objętym opracowaniem przewidzieć do przesadzenia na inne tereny, lub ponowne posadzenie na terenie opracowania po zakończeniu prac budowlanych (wymagane jest określenie zasad przesadzania bądź ich kontenerowania pod względem odpowiednich terminów agrotechnicznych; miejsce przesadzenia poza

- teren inwestycji wskaże Wydział Gospodarki Komunalnej po określeniu w projekcie, jakie rośliny będą podlegały dyslokacji),
- b) należy uzupełnić istniejący szpaler drzew (kasztanowiec Baumanie, 3 szt.) oraz podjąć próbę wprowadzenia drugiego rzędu kasztanowca białego 'Baumannii' w układzie naprzemiennym w stosunku do istniejących drzew,
  - c) niskie rabaty na zamknięciach osi - wskazana kompozycja z roślinami kwitnącymi całe lato (np. róże), otoczona niskim wydzieleniem żywopłotowym lub płotkiem metalowym, rabata cała wypełniona roślinami lub układ mieszany rośliny/trawnik,
  - d) rabata w centralnej części placu – wskazane jest zachować szerokość 3 m zaplanować bez wyniesionych obrzeży, ze spadkiem przyległych ścieżek (o szer. 2 m) w jej kierunku, rabatę można otoczyć niskim wydzieleniem żywopłotowym lub płotkiem metalowym jeśli wynikać będzie to z całościowej kompozycji, rośliny do rabaty dobierać z przewagą roślin o niebieskich i białych barwach liści i kwiatów, co może stanowić imitację wody, środkowa rabata powinna stanowić geometryczny parter ze strzyżonymi obwódkami, wypełniony krzewami i bylinami,
  - e) rabaty boczne pod drzewami komponować w układzie mieszanym (krzewy, byliny i trawnik), z uwzględnieniem warunków świetlnych, byliny okrywowe pod samymi drzewami (rośliny po bokach aby przesłonić wiaty przystankowe) oraz trawniki (np. od środka),
  - f) układ roślin i skład gatunkowy powinien gwarantować atrakcyjność kompozycji przez cały rok; w pierwszej kolejności stosować rośliny o małych wymaganiach wodnych,
  - g) do nowych nasadzeń należy przewidzieć rośliny stosowane w początkach XX wieku, dopuszcza się gatunki współcześnie stosowane pod warunkiem zachowania cech gatunkowych i odmianowych dla roślin historycznych,
  - h) zaleca się zastosowanie niskich nasadzeń w postaci: bylin (np. funkie, liliowce, floksy wiechowate i bodziszki), krzewów (np. hortensje, jaśminowce, kaliny typu koralowa 'Roseum') i żywopłotów (np. buki, graby, porzeczki alpejskie, bukszpany, ligustry); kompozycję uzupełnić roślinami cebulowymi (docelowy dobór gatunkowy wymaga konsultacji już na etapie wstępnym z Ogrodnikiem Miejskim),
  - i) krzewy i byliny należy komponować w układzie powtarzalnym/segmentacyjnym, np. w rytmie posadzonych drzew oraz liniowym (wschód – zachód) w celu podkreślenia osiowości układu,
  - j) rabaty roślinne oddzielić od chodników przyulicznych niskimi murkami/wyniesionym obrzeżem (nie wymagającymi głębokiego fundamentowania), aby chronić rośliny przed dopływem zasolonej wody z chodników,
  - k) grunt przeznaczony do nasadzeń powinien mieć skład mineralny i organiczny zapewniający dużą pojemność wodną oraz bogaty w składniki odżywcze, aby zapewnić dobry rozwój roślin przy ograniczonym podlewaniu, należy przewidzieć wymianę gruntu rodzimego,
  - l) w przypadku zbliżenia nowych nasadzeń do infrastruktury podziemnej należy przewidzieć jej stosowne zabezpieczenie przed penetracją systemu korzeniowego, w celu zachowania bezpieczeństwa infrastruktury, sposób zabezpieczenia uzgodnić z gestorami infrastruktury podziemnej,

m) w miarę możliwości należy wyeliminować utwardzoną nawierzchnię pod koronami drzew.

3. Materiały, instalacje i wyposażenie:

a) murki – należy przewidzieć całkowitą likwidację istniejących murków oporowych;

- wymagane szczegółowe opracowanie sposobu likwidacji murków istniejących, aby nie doszło do uszkodzenia systemu korzeniowego istniejących drzew oraz wysuszenia gruntu wokół drzew i ich korzeni w okresie prowadzenia prac budowlanych; wskazane jest aby prace rozbiórkowe zaplanować poza okresem wegetacji,
- wskazane jest zlokalizowanie murków wzdłuż osi centralnej, które mogłyby posłużyć lokalizacji siedzisk (tzw. namurków),
- wskazane jest wydzielenie roślin niskimi murkami (nie wymagającymi głębokiego fundamentowania) w szczególności od strony chodników przyulicznych, aby chronić rośliny przed zasoleniem,
- należy dobrać wysokość murków zaproponowanych w układzie liniowym (z siedziskami) do istniejących warunków gruntowych oraz zasięgu i głębokości systemu korzeniowego drzew, ponieważ głębokie fundamentowanie może wiązać się z zagrożeniem dla systemu korzeniowego istniejącego starodrzewu; głębokie fundamentowanie można planować wyłącznie punktowo i należy go unikać; projektowane murki mogą być różnej wysokości, zależnie od funkcji (ozdobna lub siedzisko),
- materiał projektowanych murków – beton architektoniczny,

b) materiały proponowane do wykonania elementów zagospodarowania powinny mieć stonowany kolor, wpisujący się w otaczającą zieleni; dotyczy to również elementów wiat przystankowych oraz przystanków rowerowych,

c) ścieżki - projektowane nawierzchnie powinny być wykonane z materiałów naturalnych;

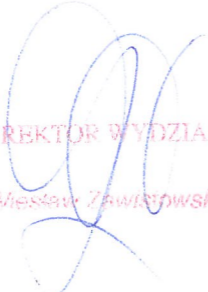
- jako podstawowy materiał należy stosować nawierzchnię żwirową stabilizowaną, ewentualnie z dodatkami klinkieru w kolorze czerwonym w połączeniu z antracytowym, ciemnym bazaltem (zastosowana jako obrzeże lub jako elementy ozdobne),
- nawierzchnia ścieżek w obrębie zieleni w większości powinna być przepuszczalna, aby zapewnić jak najlepszy dostęp wody oraz tlenu do systemu korzeniowego drzew,
- nawierzchnie utwardzone otaczające zieleniec od strony jezdni o szerokości nie mniejszej niż 2 m, nawierzchnia – płyty kamienne 50 x 50 cm, stosowane w obrębie Starego Miasta,
- układ ścieżek musi być dostosowany do korzystania przez osoby niepełnosprawne i z wózkami dziecięcymi,
- istniejącą kostkę betonową możliwą do dalszego wykorzystania należy przeznaczyć do demontażu i spaletowania, przewidzieć przewiezienie na odległość do 10 km (w projekcie należy oszacować jej ilość),

- d) elementy wyposażenia terenu powinny być spójne stylistycznie
- elementy metalowe powinny być zabezpieczone antykorozyjnie (ocynk ogniowy) oraz malowane proszkowo,
  - drewniane z drewna impregnowanego, trwałego/twardego np. modrzew;
  - kosze na odpady zaprojektować w linii murków i ławek (6 szt.), psie pakiety (2 szt.),
  - należy przewidzieć umieszczenie informacji o historii placu i nasadzeniach drzew (1-2 lokalizacje – adaptacja istniejącej płyty kamiennej bądź nowa propozycja – np. w formie tablicy); należy opracować tekst oraz wykonać projekt graficzny takiej informacji, Wydział Gospodarki Komunalnej (WGK) przekaże informacje posiadane na temat nasadzeń drzew,
- e) ławki – w osi centralnej w formie prostych, drewnianych siedzisk wbudowanych w murek (podświetlanych),
- f) stacja rowerowa – należy przewidzieć dyslokację w miejsce od strony kościoła; ewentualnie należy rozważyć możliwość lokalizacji części stacji od strony ul. Bernardyńskiej (zgodnie ze szkicem),
- g) oświetlenie – przy projektowaniu oświetlenia na terenie placu należy zaprojektować; nową szafkę oświetleniową zasilaną wg warunków Enea (należy uzyskać); projekt wg wytycznych ZDMiKP w Bydgoszczy (pismo z dnia 27.02.2017 r., znak UD-5012/111/17); projekt powinien przewidywać podświetlenie starodrzewu oraz siedzisk na murkach,
- h) należy zaplanować układ rozprowadzenia wody do podlewania (hydranty), do okresowego podlewania roślin, dwa ujęcia wody na dwóch przeciwległych końcach centralnej osi placu; wszelkie elementy instalacji związanej z doprowadzeniem wody i odprowadzeniem ścieków należy projektować na podstawie warunków, które należy uzyskać z MWiK w Bydgoszczy, stosować się do opinii MWiK z dnia 28.02.2017 r. (pismo znak RT.400/0105/2017),
- i) głąz z tablicą należy przeznaczyć do demontażu, tablicę przenieść w lokalizację wskazaną przez Miejskiego Konserwatora Zabytków, natomiast miejsce dyslokacji głązu wskaże WGK,
- j) istniejące ławki i kosze na placu należy przewidzieć do dyslokacji na inne tereny zieleni w obrębie Bydgoszczy (przewiezienie na odległość 10 km, WGK wskaże miejsce przeniesienia),
- k) należy przewidzieć lokalizację Wi-Fi Hotspot w obrębie placu.

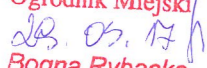
4. Wymagane opinie, ekspertyzy, zezwolenia:

- a) wymagane jest uzyskanie opinii ornitologiczno – chiropterologicznej w zakresie: występowania ptaków i nietoperzy, wytycznych prowadzenia prac i projektowania oraz konieczności uzyskania uzgodnienia z RDOŚ dot. zastosowania odstępstw od zakazów obowiązujących w stosunku do gatunków zwierząt chronionych,
- b) w przypadku konieczności usuwania zieleni należy przygotować materiały niezbędne do złożenia wniosku o wydanie zezwolenia przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Toruniu Delegatura w Bydgoszczy,

- c) wymagane wykonanie ekspertyzy systemu korzeniowego drzew (w tym jego głębokości i zasięgu) co powinno być podstawą planowania/projektowania (murków oporowych, prac ziemnych, itd.),
- d) forma plastyczna oraz zastosowane materiały powinny uzyskać pozytywną opinię Plastyka Miejskiego oraz miejskich i wojewódzkich służb konserwatorskich, współpraca w tym zakresie jest niezbędna już na etapie koncepcyjnym,
- e) rozwiązania komunikacyjne, przystanków i stacji rowerowych, oświetlenia należy zaopiniować w ZDMiKP oraz stosować się do wytycznych z pisma ZDMiKP z dnia 27.02.2017 r.

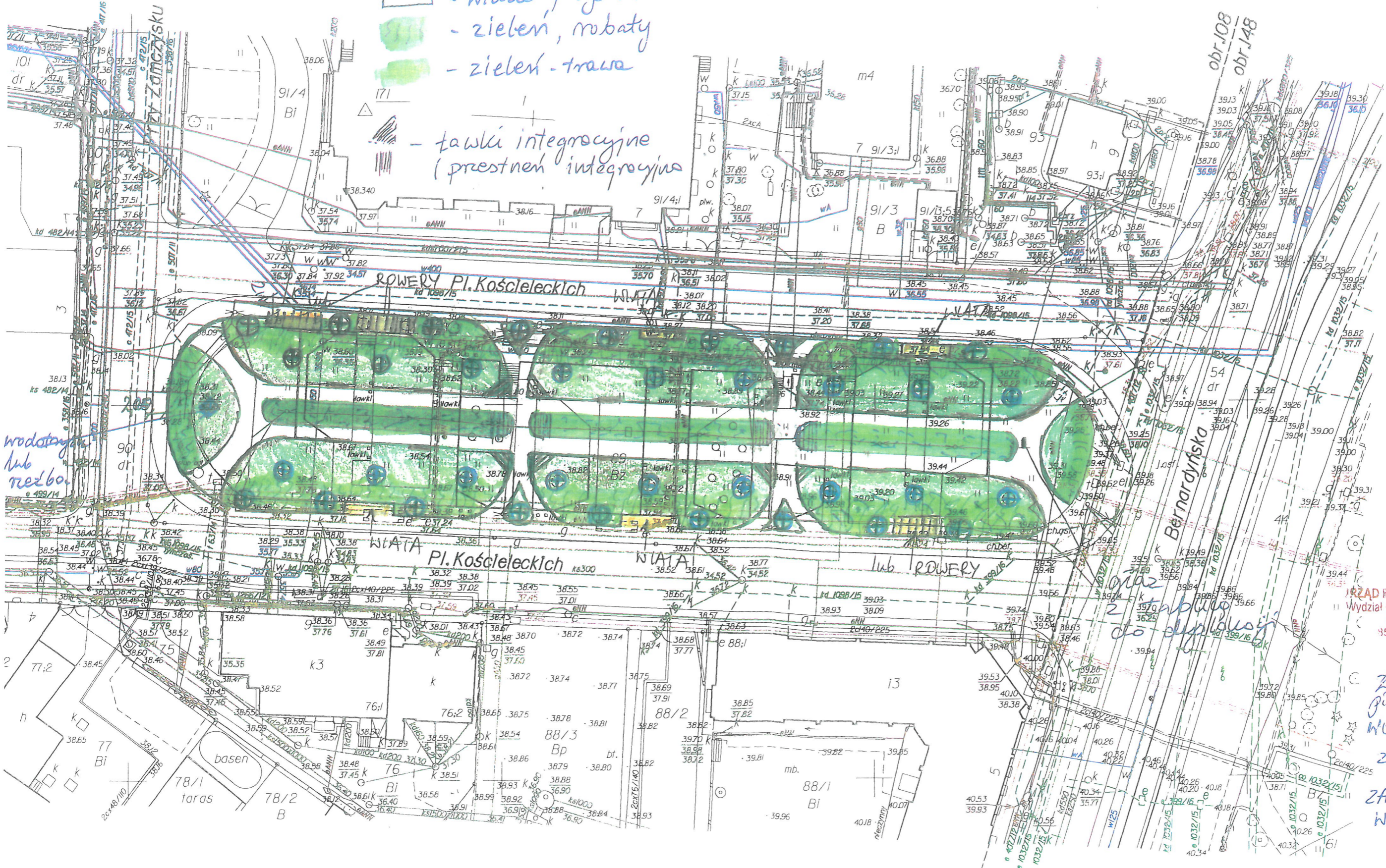

DYREKTOR WYDZIAŁU
Miejski Zawisłowski

Wytyczne WGK do sporządzenia dokumentacji projektowej dla Placu Kościeleckich w Bydgoszczy, marzec 2017 r.

CIEROWNIK REFERATU
Ogrodnik Miejski

Bogna Rybacka

LEGENDA

- - wodotrysk lub rzęba
- - dziewa
- - tawki na murkach
- - rowery
- - wiata przystankowa
- - zielen, roboty
- - zielen - trawa
- - tawki integracyjne (prestnieh integracyjna)

wodotrysk
lub
rzęba

URZĄD MIASTA BYDGOSZCZY
Wydział Gospodarki Komunalnej
ul. Jezuitska 4a
95-102 Bydgoszcz (12)

Zat. do
pisma znak:
MOK-III 7021.63.2011
z dnia 28.02.20
ZAT. DO
WYTYCZNYCH